

Załącznik nr 3

do uchwały nr 67/2019

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej

z dnia 28 lutego 2019 r. z późn. zm.

Profil praktyczny

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej z oceny realizacji zaleceń

Nazwa kierunku studiów: **filologia**

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek:

Państwowa Uczelnia Stanisława Staszica w Pile

Data przeprowadzenia powtórnego postępowania oceniającego:

25 stycznia 2022 r.

Warszawa, 2022

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	3
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	3
1.2. Informacja o przebiegu oceny	3
2. Zalecenia wymienione w uchwale nr 457/2020 Prezydium PKA z dnia 16 lipca 2020 r.	4
3. Charakterystyka realizacji zaleceń i ocena skuteczności wdrożonych działań naprawczych odnoszących się do poszczególnych zaleceń	5
4. Informacje o zmianach bezpośrednio związanych z kierunkiem studiów, dotyczących programu studiów, nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia oraz infrastruktury naukowej i dydaktycznej (od przeprowadzenia przez zespół oceniający PKA oceny zakończonej wskazaną uchwałą do otrzymania zawiadomienia o powtórnej ocenie programowej), w tym wynikających ze zmian przepisów prawa	12
5. Podsumowanie i propozycja oceny spełnienia kryteriów, w odniesieniu do których zostały sformułowane zalecenia wymienione we wskazanej uchwale	13
6. Załączniki:	14
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	14

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: prof. dr hab. Igor Borkowski, członek PKA

członkowie:

1. dr hab. Ewa Kujawska-Lis, ekspert PKA
2. Katarzyna Nowak, sekretarz zespołu oceniającego

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Powtórna ocena jakości kształcenia na kierunku filologia prowadzonym w Państwowej Uczelni Stanisława Staszica w Pile została przeprowadzona w ramach harmonogramu prac określonych na rok akademicki 2021/2022. Było to powtórne postępowanie oceniające zgodnie z zapisem uchwały nr 457/2020 z dnia 16 lipca 2020 r. Poprzednia ocena, przeprowadzona w roku 2020 została wydana na okres skrócony – 2 lata. Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą PKA oceny programowej i zasadami przeprowadzania powtórnego postępowania oceniającego. Ze względu na stan pandemii COVID-19, wizytacja przeprowadzona została zdalnie z wykorzystaniem systemów teleinformatycznych. Raport zespołu oceniającego został opracowany na podstawie informacji uzyskanych z: raportu z realizacji zaleceń, stron internetowych Uczelni, jak również wideorozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i pracownikami ocenianego kierunku. Przed końcem wizytacji sformułowano uwagi, o których Przewodniczący zespołu oceniającego oraz współpracująca z nim ekspert poinformowali Władze Uczelni na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego – w załączniku nr 2.

2. Zalecenia wymienione w uchwale nr 457/2020 Prezydium PKA z dnia 16 lipca 2020 r.

w odniesieniu do kryterium 1:

1. Przyporządkować kierunek do dyscyplin naukowych wynikających z przyjętej koncepcji kształcenia w zakresie wspólnym dla wszystkich oferowanych specjalności oraz denotacji terminu filologia.
2. Sformułować efekty uczenia się tak, by odzwierciedlały w sposób trafny i realistyczny specyfikę profilu praktycznego dla kierunku filologia, poprzez określenie w opisie zakładanych efektów uczenia się praktycznych zastosowań wiedzy, wskazanie w sposób klarowny na umiejętności praktyczne, które student opanuje w toku studiów i odniesienie kompetencji społecznych do oczekiwań zawodowego rynku pracy właściwego dla kierunku.
3. Uporządkować opis efektów uczenia się w odniesieniu do wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, z właściwym przyporządkowaniem poszczególnych efektów do każdej z tych kategorii.
4. Uprościć i ujednolicić sformułowania użyte w opisie poszczególnych efektów zakładanych dla kierunku, by opis ten mógł stanowić podstawę do opracowania rzetelnego i przejrzystego systemu weryfikacji efektów uczenia się.
5. Dokonać korekty sformułowania efektów uczenia się na poziomie zajęć i grup zajęć przy zachowaniu zasad właściwego uszczegóławiania efektów kierunkowych dla tych zajęć, a w przypadku zajęć w o charakterze sekwencyjnym uwzględniając progres osiąganych przez studentów efektów uczenia się.

w odniesieniu do kryterium 2:

1. Uzupełnić program studiów w sposób zapewniający uzyskanie przez wszystkich studentów co najmniej 5 pkt ECTS w ramach zajęć z dziedziny nauk społecznych.

w odniesieniu do kryterium 3:

1. Wprowadzić kryteria rekrutacyjne, zapewniające nabór kandydatów o kompetencjach wstępnych z języka angielskiego, umożliwiających osiągnięcie zakładanych dla kierunku efektów uczenia się, szczególnie w zakresie uzyskania poziomu biegłości C1.
2. Zapewnić możliwość sprawdzenia i oceny wszystkich efektów uczenia się zakładanych dla kierunku i poszczególnych zajęć lub grup zajęć, poprzez dostosowanie metod sprawdzania i oceniania efektów uczenia się osiąganych przez studentów do kategorii i zakresu tych efektów.
3. Określić zasady dyplomowania specyficzne dla celu kształcenia i zakładanych efektów uczenia się, w których wskazane zostaną dyscypliny naukowe, w zakresie których prace dyplomowe mogą być przygotowane, i zdefiniowane kryteria, jakie powinna spełniać praca dyplomowa, z uwzględnieniem praktycznego profilu studiów.

w odniesieniu do kryterium 10:

1. Rzetelnie stosować procedury systematycznej oceny programu studiów obejmujące co najmniej ocenę sformułowania efektów uczenia, dobór treści programowych, metody kształcenia, metody weryfikacji i oceny efektów uczenia się, i stosować wnioski z tej oceny do doskonalenia programu studiów.

3. Charakterystyka realizacji zaleceń i ocena skuteczności wdrożonych działań naprawczych odnoszących się do poszczególnych zaleceń

w odniesieniu do kryterium 1:

Z informacji zawartych w Raporcie z realizacji zaleceń i przedłożonych załącznikach oraz uzyskanych podczas wizytacji wynika, że:

Ad. 1. Dokonano zmiany przyporządkowania kierunku filologia do dyscyplin naukowych w zakresie wspólnym dla wszystkich oferowanych specjalności oraz wynikającym z denotacji terminu filologia. W wyniku zmiany kierunku przyporządkowano do następujących dyscyplin: językoznawstwo (85%) – dyscyplina wiodąca, literaturoznawstwo (10%) oraz nauki o kulturze i religii (5 %). Niemniej jednak cele kształcenia oraz treści programowe zajęć dotyczących kultury i historii Wielkiej Brytanii i Stanów Zjednoczonych (*kultura Wielkiej Brytanii i USA* - 2 ECTS, *historia Wielkiej Brytanii i USA* – 1 ECTS) wskazują na wiedzę kontekstową oraz realioznawczą i nie zapewniają wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych odpowiedniej do prowadzenia badań naukowych w dyscyplinie nauki o religii i kulturze, do której przyporządkowano kierunek. Dyscyplina nauki o kulturze i religii nie odgrywa w koncepcji kształcenia sformułowanej dla kierunku roli istotnej, co odzwierciedlają zarówno treści kształcenia, które nie zawierają podstaw metodologicznych do prowadzenia badań naukowych zorientowanych aplikacyjnie zgodnie z praktycznym profilem studiów, jak również fakt, że dyscypliny, w ramach których powstawać mogą prace dyplomowe na kierunku nie obejmują tej dyscypliny. Efekty uczenia się sformułowane dla kierunku nie zawierają żadnych odniesień do wiedzy ani umiejętności w zakresie dyscypliny nauki o religii i kulturze. Dyscyplinę tę należy uznać za subsydiarną w koncepcji kształcenia. Również dyscyplina literaturoznawstwo nie odgrywa roli istotnej jako podstawa formułowania koncepcji kształcenia. Na zajęciach obejmujących treści programowe mieszczące się w ramach tej dyscypliny (*literatura amerykańska* – 2 ECTS oraz *literatura brytyjska* – 3 ECTS) omawiane są wybrane zagadnienia z literatury brytyjskiej i amerykańskiej w kontekście historycznym i nie zapewniają odpowiedniej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych do prowadzenia badań naukowych o charakterze aplikacyjnym w ramach tej dyscypliny. Ogólne efekty założone dla kierunku, tzw. kierunkowe w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych nie wskazują na dyscyplinę literaturoznawstwo jako ważną w koncepcji kształcenia. Potwierdzają to opisy sylwetki absolwenta poszczególnych specjalności, które nie odnoszą się do wiedzy, umiejętności i kompetencji w zakresie literaturoznawstwa oraz nauk o kulturze i religii jako dyscyplin istotnych w koncepcji kształcenia.

Zalecenie zostało zrealizowane. Niemniej jednak nowe przyporządkowanie kierunku filologia do dyscyplin nie odzwierciedla koncepcji kształcenia. Wprowadzone zmiany nie doprowadziły do skutecznej realizacji zalecenia.

Ad. 2. Kompleksowo przeformułowano brzmienie efektów uczenia się dla kierunku. Nowo sformułowane efekty nie odzwierciedlają w sposób trafny i specyficzny specyfiki kierunku filologia w odniesieniu do wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, jak również nie określają w sposób klarowny żadnych umiejętności praktycznych, które student opanuje w toku studiów, ani kompetencji społecznych w odniesieniu do oczekiwań zawodowego rynku pracy właściwego dla kierunku. W odniesieniu do wiedzy, brak specyficzności ilustruje np. efekt K_W01 (zna i rozumie) „w zaawansowanym stopniu teorii naukowe, metodologię i terminologię właściwą dla nauk humanistycznych oraz innych dziedzin nauki realizowanych w ramach programu studiów na kierunku filologia”, gdzie nie wskazano dyscyplin, do których odnosić się ma wiedza obejmująca teorie, metodologię czy terminologię. Podobnie, brak specyficzności ilustruje efekt K_W03 (zna i rozumie) „w zaawansowanym stopniu zastosowanie praktyczne języka specjalistycznego w działalności

zawodowej”, gdzie nie jest jasne, o jaki język specjalistyczny chodzi (czy mowa jest tu o językach fachowych w języku polskim, czy może w angielskim). W efektach z zakresu wiedzy mylnie stosowany jest termin „dziedzina”, gdy chodzi o dyscyplinę naukową, co ilustrują efekty K_W02 (zna i rozumie) „w zaawansowanym stopniu metody analizy i interpretacji stosowane w naukach humanistycznych z zakresu dziedziny językoznawstwa i literaturoznawstwa oraz innych dziedzin nauki realizowanych (sic!) w ramach programu studiów na kierunku filologia” oraz K_W04 (zna i rozumie) „w zaawansowanym stopniu zastosowania praktyczne wiedzy właściwej dla nauk humanistycznych z zakresu dziedziny językoznawstwa i literaturoznawstwa oraz dla innych dziedzin nauki realizowanych (sic!) w ramach programu studiów na kierunku filologia”, przy czym w tym przypadku nie określono, o jakie zastosowania praktyczne wiedzy chodzi. Część efektów nie została sformułowana w sposób zrozumiały, np. efekt K_W05 (zna i rozumie) „w zaawansowanym stopniu zasady funkcjonowania pomocy dydaktycznych stosowanych w zakresie dziedzin i dyscyplin naukowych właściwych dla programu studiów na kierunku filologia”, gdzie nie jest jasne na czym polegać mają zasady funkcjonowania pomocy dydaktycznych. Ponadto, jeden z efektów odnosi się do toku studiów: K_W06 (zna i rozumie) „obowiązki i prawa obowiązujące podczas odbywania zajęć, praktyki i w przyszłej działalności zawodowej oraz zasady zarządzania zasobami własności intelektualnej”, a efekty uczenia się nabywane są w toku studiów, aby wyposażyć absolwenta w specyficzną wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne po ich zakończeniu. Brak precyzji i specyficzności efektów uwidacznia się także w odniesieniu do efektów w zakresie umiejętności, np. efekt K_U03 (potrafi) „dobierać i stosować właściwe metody i narzędzia z uwzględnieniem technik informacyjno-komunikacyjnych”, nie wskazuje w zakresie czego dobierane i stosowane mają być metody i narzędzia oraz w ramach jakich dyscyplin naukowych. Podobnie efekt K_U04 (potrafi) „stosować nabytą wiedzę, żeby zidentyfikować różnorodne problemy i proponować kreatywne rozwiązania” nie wskazuje zakresu przedmiotowej wiedzy w odniesieniu do dyscyplin naukowych. Efekt K_U05 (potrafi) „wykonywać zadania typowe dla działalności zawodowej związanej z kierunkiem studiów z uwzględnieniem działalności w nieprzewidywalnych warunkach, a także dokonywać oceny, krytycznej analizy, syntezy oraz twórczej interpretacji zjawisk typowych dla nauk filologicznych” nie określa żadnych praktycznych umiejętności nabywanych przez studentów. Nie jest też jasne, czym są „zjawiska typowe dla nauk filologicznych”. Żaden z trzech efektów w zakresie kompetencji społecznych nie wskazuje na specyfikę nabytych kompetencji filologicznych w odniesieniu do rynku pracy, np. efekt K_K01 (jest gotów do) „krytycznej oceny odbieranych informacji i stosowania wiedzy w rozwiązaniach problemów praktycznych, a w przypadku trudności zasięgania opinii ekspertów z innych dziedzin”, nie precyzuje o jaką wiedzę (w zakresie jakich dyscyplin) chodzi, ani o jakie problemy praktyczne.

Ad. 3. Uporządkowano opis kierunkowych efektów uczenia się w odniesieniu do wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz właściwie przyporządkowano poszczególne efekty do każdej z tych kategorii.

Zalecenie zostało zrealizowane skutecznie.

Ad. 4. Uproszczono sformułowania użyte w opisie poszczególnych efektów zakładanych dla kierunku, niemniej jednak opis ten nie może stanowić podstawy do opracowania rzetelnego i przejrzystego systemu weryfikacji efektów uczenia się ze względu na poziom uogólnienia, na jakim zostały one sformułowane oraz brak klarowności w ich sformułowaniu.

Zalecenie zostało zrealizowane. Sposób sformułowania nowych efektów kierunkowych nie gwarantuje jednak opracowania rzetelnego systemu ich weryfikacji. Wprowadzone zmiany nie doprowadziły do skutecznej realizacji zalecenia.

Ad. 5. Dokonano korekty sformułowania efektów uczenia się na poziomie zajęć i grup zajęć. W większości przypadków właściwie uszczegółowiono efekty kierunkowe dla poszczególnych zajęć oraz właściwie odniesiono je do poszczególnych kategorii. Niemniej jednak, w wielu przypadkach nie uszczegółowiono odpowiednio brzmienia określonego efektu tak, aby odzwierciedlał on specyfikę danych zajęć, co ilustrują tak różnorodne zajęcia jak: *PNJA 1, Pnja 2, Pnja gramatyka 1, Pnja gramatyka 2, strategie komunikacyjne w samorządzie lokalnym, fonetyka języka niemieckiego, gramatyka opisowa języka niemieckiego, kultura niemieckiego obszaru językowego z elementami literatury niemieckojęzycznej*, dla których sformułowano identycznie brzmiący efekt w zakresie kompetencji społecznych: „potrafi rozwiązywać problemy praktyczne w oparciu o wiedzę i krytyczną analizę odbieranych informacji” (efekt kierunkowy K_K01). Ponadto, brzmienie efektu dla zajęć sugeruje umiejętności, a nie kompetencje społeczne. Podobnie jak w przypadku efektów kierunkowych, część efektów sformułowanych dla zajęć odnosi się do toku studiów, np. efekt kierunkowy K_K03 uściślono jako „wypełnia swoją rolę zawodową, kierując się zasadami etyki, uwzględniając mechanizmy funkcjonowania wielokulturowych instytucji, organizacji i firm, a zdobyte doświadczenie praktyczne wykorzystuje w toku studiów” - *praktyka translatoryczna 1a (specjalnościowo-kierunkowa)* oraz „wypełnia swoją rolę zawodową, kierując się zasadami etyki, uwzględniając mechanizmy funkcjonowania wielokulturowych instytucji, organizacji i firm, a zdobyte doświadczenie praktyczne wykorzystuje do tworzenia pracy dyplomowej o charakterze aplikatywnym” – *praktyka translatoryczna 2a (dyplomowa)*. Analogiczne odniesienie do toku studiów znajduje się w efektach sformułowanych dla *praktyki translatorycznej 1a i 1b (specjalnościowo-kierunkowej)*: „wykorzystuje znajomość języka specjalistycznego typowego dla translatoryki do działania na rzecz interesu publicznego w rozumieniu podmiotów gospodarczych (instytucji publicznych, firm i organizacji), a zdobyte doświadczenie praktyczne wykorzystuje w toku studiów” oraz „wypełnia swoją rolę zawodową, kierując się zasadami etyki, uwzględniając mechanizmy funkcjonowania wielokulturowych instytucji, organizacji i firm, a zdobyte doświadczenie praktyczne wykorzystuje w toku studiów”. Dodatkowo przy formułowaniu pierwszego z wymienionych efektów pomyłono stosowanie słownictwa specjalistycznego z terminologią z zakresu translatoryki. Wykonując tłumaczenia (czyli działając na rzecz interesu publicznego) w praktyce nie stosuje się terminologii z zakresu translatoryki, chyba, że tekst wyjściowy dotyczy tego tematu.

Zdarzają się także przypadki, gdzie uszczegółowienie efektu dla danych zajęć nie odnosi się do zakresu efektu kierunkowego. Na przykład, efekt kierunkowy K_W05 (zna i rozumie) „w zaawansowanym stopniu zasady funkcjonowania pomocy dydaktycznych stosowanych w zakresie dziedzin i dyscyplin naukowych właściwych dla programu studiów na kierunku filologia”, uszczegółowiono na zajęciach *tłumaczenie pisemne niemiecko-polskie* w brzmieniu „zna i rozumie metody analizy tekstu wyjściowego i translatu”. Metody analizy tekstów nie są zasadami funkcjonowania pomocy dydaktycznych. W tym przypadku trudność z uszczegółowieniem efektu dla zajęć wynika wprost z niejasnego sformułowania efektu kierunkowego. Efekt „rozpoznaje i formułuje różnorodne problemy teoretyczne z zakresu kulturoznawstwa i literaturoznawstwa ze zorientowaniem ich na zastosowanie praktyczne” sformułowany dla zajęć *kultura niemieckiego obszaru językowego z elementami literatury niemieckojęzycznej* odniesiony został do efektu kierunkowego K_U06 (potrafi) „planować i organizować pracę indywidualną i grupową oraz współdziałać z innymi osobami, także w środowisku o charakterze interdyscyplinarnym i/lub wielokulturowym”, gdzie formułowanie problemów teoretycznych nie ma związku z planowaniem i organizacją pracy czy współdziałaniem z innymi osobami. Ponadto, w przypadku tych zajęć treści programowe nie wskazują na zagadnienia teoretyczne z zakresu nauki i kultury i religii

i literaturoznawstwa. Efekt „przygotowuje i prezentuje typowe wystąpienia ustne w języku niemieckim o różnej formie, celu, objętości i stylu w tym z wykorzystaniem różnorodnych pojęć teoretycznych oraz różnych źródeł” sformułowany również dla tych zajęć odniesiono do K_U02, który dotyczy prowadzenia dyskusji, ewaluowania opinii rozmówców i przedstawiania różnorodnych stanowisk. Efekt „rozpoznaje i formułuje problemy teoretyczne z zakresu gramatyki, identyfikuje części mowy, zrealizowane kategorie gramatyczne oraz konstrukcje składniowe” sformułowany dla zajęć *gramatyka kontrastywna niemiecko-polska* odniesiono do efektu kierunkowego K_U01 (potrafi) „sprawnie posługiwać się językiem angielskim na poziomie docelowym co najmniej C1 ESOKJ i obcym na poziomie docelowym B2 ESOKJ, w tym w zakresie specjalistycznej terminologii”, gdzie efekt kierunkowy wskazuje jedynie na umiejętności komunikacyjne, a nie formułowanie problemów teoretycznych z zakresu gramatyki. Ponadto efekt kierunkowy wskazuje na umiejętności posługiwania się jednocześnie dwoma językami obcymi (koniunkcja w sformułowaniu efektu kierunkowego), a efekt dla zajęć z gramatyki kontrastywnej niemiecko-polskiej może obejmować jedynie język niemiecki, jako język obcy. Ten sam efekt dotyczący posługiwania się dwoma językami obcymi zawężony został na zajęciach prowadzonych w języku polskim – *socjologiczne aspekty zarządzania i komunikacji*, jako „komunikuje się w formie ustnej i pisemnej używając terminologii specjalistycznej”. W przypadku zajęć *praktyczna gramatyka języka niemieckiego 2*, efekt z zakresu kompetencji społecznych „rozumie potrzebę udoskonalania swoich kompetencji przez całe życie” sformułowano w sposób nieprezencyjny odnosząc się do wiedzy („rozumie”) i odniesiono do efektu kierunkowego K_K01 (jest gotów do) „krytycznej oceny odbieranych informacji i stosowania wiedzy w rozwiązywaniu problemów praktycznych, a w przypadku trudności zasięgania opinii ekspertów z innych dziedzin”. Dla zajęć *podstawy translatoryki*, których celem jest przekazanie „podstawowych informacji zarówno teoretycznych, jak i praktycznych, które pozwalają im na dokonywanie podstawowych przekładów tekstów”, nie sformulowano żadnego efektu, który wskazywałby na umiejętność wykonywania tłumaczeń. Efekt w zakresie umiejętności „potrafi wykorzystywać terminy w procesie analizy wybranych przekładów oraz przeprowadzić analizę tekstu wyjściowego z uwzględnieniem potencjalnych problemów tłumaczeniowych” koncentruje się na zagadnieniach analitycznych i został odniesiony do efektu kierunkowego K_U04 (potrafi) „stosować nabytą wiedzę, żeby zidentyfikować różnorodne problemy i proponować kreatywne rozwiązania”, który implikuje praktyczne zastosowanie wiedzy nie tylko na etapie analizy (identyfikacja problemów), ale także wykonania (proponuje kreatywne rozwiązania). Efekt „zna i rozumie zasady stosowania narzędzi służących kreatywnemu rozwiązywaniu problemów” sformułowany dla zajęć *warsztaty kreatywności lektora języka obcego* stanowić ma zawężenie efektu kierunkowego K_W07 (zna i rozumie) „Zastosowania różnorodnych form przedsiębiorczości oraz ekonomiczne, prawne, etyczne i inne uwarunkowania różnych rodzajów działalności zawodowej związanych z kierunkiem studiów”, przy czym z efektu dla zajęć nie wynika, o jakie narzędzia chodzi, o jakie problemy i o jaką działalność zawodową, w związku z tym nie można uznać tego efektu za prawidłowe doprecyzowanie efektu kierunkowego.

W przypadku zajęć o charakterze sekwencyjnym uwzględniono progres osiągniętych przez studentów efektów uczenia się.

Zalecenie zostało zrealizowane. Niemniej jednak wprowadzone zmiany polegające na przeformułowaniu efektów dla zajęć i odniesieniu ich do efektów kierunkowych nie zostały wprowadzone skutecznie w każdym przypadku. Zalecenie dotyczące progresu osiąganych efektów uczenia się w przypadku zajęć sekwencyjnych zrealizowano skutecznie.

Biorąc pod uwagę powyższe **nie podjęto** skutecznych działań naprawczych w ramach kryterium 1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się, dających podstawę do zmiany oceny tego kryterium.

w odniesieniu do kryterium 2:

Z informacji zawartych w Raporcie z realizacji zaleceń i przedłożonych załącznikach oraz uzyskanych podczas wizytacji wynika, że:

Ad. 1. Uzupełniono program studiów, tak aby zapewnić uzyskanie przez wszystkich studentów co najmniej 5 pkt ECTS w ramach zajęć z dziedziny nauk społecznych poprzez wprowadzenie do programu studiów zajęć: *socjologiczne aspekty zarządzania i komunikacji* (2 ECTS) i *strategie komunikacyjne w samorządzie terytorialnym* (3 ECTS), które są obowiązkowe dla studentów wszystkich specjalności.

Zalecenie zostało zrealizowane skutecznie.

Biorąc pod uwagę powyższe zespół oceniający stwierdził, iż **podjęto** odpowiednie działania naprawcze w ramach kryterium 2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się, dające podstawę do oceny tego kryterium jako spełnione.

w odniesieniu do kryterium 3:

Z informacji zawartych w Raporcie z realizacji zaleceń i przedłożonych załącznikach oraz uzyskanych podczas wizytacji wynika, że:

Ad. 1. Określono warunki rekrutacji na kierunek filologia, które umożliwiają dobór kandydatów o kompetencjach wstępnych z języka angielskiego, umożliwiających osiągnięcie zakładanych dla kierunku efektów uczenia się w zakresie uzyskania biegłości C1 poprzez zwiększenie punktacji przyznawanej za wyniki z egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym z 1,5 pkt za każdy procent do 2,5 pkt, co premiuje wyższym miejscem w rankingu kandydatów, którzy zdawali maturę z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym.

Zalecenie zostało zrealizowane skutecznie.

Ad. 2. Opracowano system weryfikacji i oceniania efektów uczenia się, którego celem jest dostosowanie metod weryfikacji zakładanych efektów uczenia się do kategorii i zakresu tych efektów. W większości przypadków metody te są specyficzne i trafne w odniesieniu do kategorii i zakresu efektów. Niemniej jednak, zdarzają się przypadki, gdy zakładane efekty uczenia się nie są weryfikowane w pełni adekwatnymi metodami. Przykładowo, na zajęciach *etyka i filozofia*, efekt „potrafi prowadzić dyskusje filozoficzne i etyczne, ewaluować opinie rozmówców pod kątem tych dziedzin oraz przedstawiać różnorodne stanowiska” weryfikowany jest zarówno poprzez dyskusję, co jest metodą adekwatną i specyficzną dla weryfikacji tego efektu, ale również przez test i obserwację (obejmującą obecność i aktywność na ćwiczeniach). W przypadku wielu zajęć, efekty które przyporządkowano do efektu kierunkowego K_K01 (jest gotów do) „krytycznej oceny odbieranych informacji i stosowania wiedzy w rozwiązywaniu problemów praktycznych, a w przypadku trudności zasięgania opinii ekspertów z innych dziedzin”, i który zawężony jest jako „potrafi rozwiązywać problemy praktyczne w oparciu o wiedzę i krytyczną analizę odbieranych informacji” weryfikowany jest poprzez wspomnianą wyżej obserwację, przy czym w niektórych sylabusach sprecyzowano, że obserwacja obejmuje aktywny udział w zajęciach oraz wypowiedzi ustne i/lub pisemne dotyczące wyznaczonych na zajęciach zagadnień, natomiast w innych, że podstawą weryfikacji jest obecność na zajęciach, a kryterium zaliczenia są „przygotowanie do zajęć oraz aktywny udział w zajęciach” bez

określenia sposobu weryfikacji aktywności na zajęciach (np. *lingwistyczne podstawy przekładu, tłumaczenie pisemne niemiecko-polskie, gramatyka opisowa języka niemieckiego*). Zaznaczyć należy, że obecność na zajęciach nie może stanowić podstawy do weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się, podobnie jak aktywność czy przygotowanie do zajęć, gdy nie zostały określone odpowiednie kryteria przygotowania czy aktywności. Na zajęciach *kultura niemieckiego obszaru językowego z elementami literatury niemieckojęzycznej* efekt dla zajęć „przygotowuje i prezentuje typowe wystąpienia ustne w języku niemieckim o różnej formie, celu objętości i stylu w tym z wykorzystaniem różnorodnych pojęć teoretycznych oraz różnych źródeł” weryfikowany jest oprócz obserwacji, obejmującej aktywny udział i wypowiedzi ustne i/lub pisemne, za pomocą testu. Zatem efekt ten nie może być skutecznie weryfikowany, gdyż ani test, ani wypowiedź pisemna (metoda weryfikacji zakłada wypowiedź ustną i/lub pisemną) nie są metodami adekwatnymi w stosunku do wypowiedzi przygotowywania i prezentowania ustnych. Dodatkowo efekt K_W07 (zna i rozumie) „zastosowania różnorodnych form przedsiębiorczości oraz ekonomiczne, prawne, etyczne i inne uwarunkowania różnych rodzajów działalności zawodowej związanych z kierunkiem studiów” nie jest weryfikowany na dwóch specjalnościach (*lingwistyka stosowana, język angielski w biznesie i zarządzaniu*), gdyż nie odniesiono go do żadnego efektu sformułowanego dla zajęć czy grupy zajęć.

Zalecenie zostało zrealizowane. Niemniej jednak nie w każdym przypadku wskazane metody weryfikacji efektów uczenia się są adekwatne, a także nie uwzględniono weryfikacji jednego z efektów na wszystkich specjalnościach. Wprowadzone zmiany nie doprowadziły do skutecznej realizacji zalecenia.

Ad. 3. Określono zasady dyplomowania, w których sprecyzowano dyscypliny naukowe, w zakresie których mogą być przygotowane prace dyplomowe na kierunku filologia (językoznawstwo i literaturoznawstwo) oraz zdefiniowano kryteria, jakie powinna spełniać praca dyplomowa, wskazując, iż musi mieć ona charakter aplikacyjny. Sprecyzowano, że praca dyplomowa prezentuje, między innymi, umiejętność samodzielnego analizowania i wnioskowania, oraz praktyczne zastosowanie wiedzy, a praca musi składać się z części teoretycznej mającej na celu zarysowanie ram koncepcyjnych potrzebnych do wykonania części praktycznej, części praktycznej (na przykład tłumaczenia tekstu, glosariusza, przewodnika, opracowania cyklu lekcji, dokumentacji fotograficznej wydarzenia, poradnika, projektu strony internetowej, szkolenia itd.), części analitycznej, która polega na przeanalizowaniu wykonanej części praktycznej, w odniesieniu do problematyki omówionej w części teoretycznej oraz na przedstawieniu wniosków. Zaznaczyć należy, że nie wszystkie zaproponowane elementy części praktycznej (np. projekt strony internetowej) mieszczą się w zakresie dyscyplin językoznawstwo i literaturoznawstwo.

Zalecenie zostało zrealizowane.

Biorąc pod uwagę powyższe **nie wdrożono** skutecznych działań naprawczych w ramach kryterium 3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie, dających podstawę do zmiany oceny tego kryterium.

w odniesieniu do kryterium 10:

Z informacji zawartych w Raporcie z realizacji zaleceń i przedłożonych załącznikach oraz uzyskanych podczas wizytacji wynika, że:

Projektowane zmiany odnośnie do efektów uczenia się, koncepcji programu studiów, harmonogramu, metod weryfikacji efektów uczenia się zostały poddane konsultacji z reprezentantami otoczenia społeczno-gospodarczego. Przeprowadzone zostały one nie na drodze współpracy w trakcie opracowywania samej koncepcji i dyskusowania zakładanych dla kierunku

efektów uczenia się, ale post factum. Liczni reprezentanci otoczenia społeczno-gospodarczego tylko częściowo zostali dobrze dobrani do aktualnej specyfiki kierunku studiów. Na kierunku filologia Uczelnia nie prowadzi specjalności przygotowującej do wykonywania zawodu nauczyciela, co za tym idzie konsultowanie koncepcji kierunku z licznymi reprezentantami szkół różnych poziomów przynosi dane dotyczące oczekiwań co do kształcenia nauczycieli języka angielskiego zgodne ze standardem, a więc w omawianym tu przypadku nieadekwatne i nieużyteczne. Wśród interesariuszy zewnętrznych opiniujących program znajdują się miejsca pracy studentów i absolwentów, ale i takie, których nie można uznać za adekwatne dla sylwetki absolwenta (np. smażalnia ryb, pub czy Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji). Co za tym idzie pozyskiwane dane nie służą opracowaniu trafnej koncepcji kierunku ani nie dają możliwości sformułowania odpowiednich efektów uczenia się, zaplanowania treści programowych.

Uczelnia podczas prac nad zmianami programowymi przeprowadziła:

- a. ankietę do badania trafności sformułowania efektów uczenia się, w której respondenci mieli określić wybraną odpowiedź (w skali tak/nie) w kontekście pytania o to, czy tak sformułowany efekt odpowiada potrzebom pracodawcy i czy jest trafny. Tak zebrane dane, w których kilkanaście ankiet przyniosło wszystkie odpowiedzi „tak” nie spełnia warunku trafnie dobranej narzędzia badania jakościowego, nie przynosi bowiem realnie żadnych informacji ani danych z otoczenia;
- b. gotowy formularz z krótkim oświadczeniem o zapoznaniu się i zaakceptowaniu programu studiów jako odpowiadającego oczekiwaniom otoczenia społeczno-gospodarczego, którego nie można uznać za skuteczne narzędzie pozyskiwania danych opiniotwórczych oraz kanału komunikacji i wymiany poglądów na temat prac programowych w uczelni.

Tak pozyskiwanych danych nie można uznać za przekonujące konsultacje z otoczeniem zewnętrznym. W odrębnym procesie konsultacyjnym Uczelnia pozyskała wprawdzie część istotnych danych od interesariuszy zewnętrznych poprzez wykorzystanie narzędzia, którym było badanie projektowanych kompetencji i pozostawienie pola do aktywności twórczej po stronie badanych. Danych tych jednak nie wykorzystano w dalszej pracy, ignorując to, że w największej mierze zmierzały one do konieczności odejścia od koncepcji kierunku filologicznego w kierunku komunikacji, a więc jednocześnie w obszarze dyscypliny językoznawstwo, i nauk o komunikacji społecznej i mediach i/lub nauk o zarządzaniu i jakości (oczekiwania kompetencji zarządczych, postaw przedsiębiorczych, liderkich, zarządzania sobą, grupą, pracy z klientem).

Pozyskane dane z konsultacji nad koncepcją kształcenia, efektami uczenia się, treściami programowymi, metodami dydaktycznymi i metodami weryfikacji stopnia osiągnięcia efektów uczenia się nie zostały rzetelnie wykorzystane do kształtowania koncepcji i w pracach nad wdrożeniem zaleceń sformułowanych w uchwale Prezydium PKA. Odnosi się to zarówno do uzyskanych danych dotyczących konieczności wprowadzenia zróżnicowania w wyborze drugiego języka obcego. Uczelnia zredukowała ten obszar, wprowadzając jako jedyny możliwy obowiązek nauki języka niemieckiego. Działanie to jest przeciwnie skuteczne zarówno w odniesieniu do współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, jak i w relacji do oczekiwań studentów kierunku. Przygotowana nowa koncepcja kształcenia, w tym nowe przyporządkowanie kierunku do dyscyplin naukowych, sformułowanie kierunkowych efektów uczenia się, dobór treści programowych, metod weryfikacji stopnia osiągania efektów uczenia się, ich oceniania nie zostały poddane właściwej i skutecznej dla funkcjonowania kierunku ocenie, która pozwalałaby na jego projakościową zmianę.

Biorąc pod uwagę powyższe **nie wdrożono** skutecznych działań naprawczych, które zostały sformułowane jako zalecenie odnośnie kryterium 10 i skutkowały podczas poprzedniej wizytacji obniżeniem oceny kryterium do spełnione częściowo.

4. Informacje o zmianach bezpośrednio związanych z kierunkiem studiów, dotyczących programu studiów, nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia oraz infrastruktury naukowej i dydaktycznej (od przeprowadzenia przez zespół oceniający PKA oceny zakończonej wskazaną uchwałą do otrzymania zawiadomienia o powtórnej ocenie programowej), w tym wynikających ze zmian przepisów prawa

Od czasu wizytacji zespołu oceniającego PKA w marcu 2020 r. Uczelnia dokonała zmian mających usprawnić działalność dydaktyczną oraz podnieść jakość kształcenia, a mianowicie:

1. przywrócono zajęcia *gramatyka opisowa języka angielskiego* na wszystkich specjalnościach w wymiarze 15 godz. Wykład, 15 godz. Ćwiczenia (2 ECTS);
2. zwiększono liczbę godzin z 15 do 30 na zajęciach seminaryjnych (*seminarium dyplomowe 1, 2, 3, 4*);
3. zwiększono liczbę godzin na zajęciach *praktyczna nauka języka angielskiego* na pierwszym roku studiów do 120 godzin w każdym semestrze;
4. zmieniono wycenę ECTS dla poszczególnych zajęć oraz wyrównano liczbę godzin na specjalnościach;
5. wprowadzono nowe zajęcia na specjalności *język angielski w biznesie i zarządzaniu: język angielski biznesowy* (30 godz. ćwiczeń, 2 ECTS) i *wystąpienia publiczne w biznesie* (45 godz. ćwiczeń, 3 ECTS); zajęcia *negocjacje w biznesie 1 i 2* (60 godz.) zastąpiono zajęciami *negocjacje w biznesie* (45h godz. ćwiczeń, 3 ECTS);
6. na specjalności *lingwistyka stosowana* usunięto zajęcia *PNJN pisanie w administracji i biznesie 1 i 2*; zwiększono liczbę godzin na zajęciach *PNJN kurs rozszerzony 1-4*; zwiększono liczbę godzin na zajęciach *tłumaczenie pisemne niemiecko-polskie* do 45;
7. uruchomiono nową specjalność - *lektor i tłumacz języka angielskiego*;
8. zmodyfikowano treści kształcenia uwzględniając progres na zajęciach o charakterze sekwencyjnym oraz pełną realizację programu studiów;
9. zwiększono liczebność kadry w stosunku do roku akademickiego 2019/2020, w którym odbyła się poprzednia wizytacja ZO PKA;
10. przeprowadzono ocenę okresową wszystkich pracowników oraz przygotowano plany rozwoju naukowego pracowników do roku 2023;
11. utworzono w październiku 2020 r. laboratorium językowe wykorzystujące oprogramowanie MyThware przeznaczone w szczególności do kształcenia tłumaczy oraz zwiększono liczbę sal wykładowych o jedną;
12. zaktualizowano zasoby biblioteczne przeznaczone dla studentów kierunku filologia;
13. zintensyfikowano współpracę z interesariuszami zewnętrznymi poprzez, między innymi, przeprowadzenie badania ankietowego dotyczącego potrzeb i oczekiwań interesariuszy, przeprowadzenie opiniowania programu studiów na kierunku filologia wśród interesariuszy zewnętrznych, zawarcie nowych porozumień z interesariuszami zewnętrznymi, przeprowadzenie zajęć (wykłady, ćwiczenia, warsztaty) na rzecz interesariusza zewnętrznego w ramach projektu „Szkola Ćwiczeń w Powiecie Pileckim”;
14. zintensyfikowano umiędzynarodowienie poprzez, między innymi, wyjazdy pracowników w ramach programu Erasmus +, zorganizowanie wykładów gościnnych wygłaszanych on-line przez naukowców z uczelni zagranicznych;

15. wprowadzono plan jednolitej strategii współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym dla całego kierunku, który ma być ustalany każdorazowo na dany rok akademicki.

5. Podsumowanie i propozycja oceny spełnienia kryteriów, w odniesieniu do których zostały sformułowane zalecenia wymienione we wskazanej uchwale

Uczelnia podjęła szereg działań naprawczych, które miały być odpowiedzią na zalecenia sformułowane podczas poprzedniej wizytacji Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Tylko część z tych działań została zrealizowana skutecznie i trafnie. Większość podjętych działań była przeciwnie skuteczna lub nietrafna. I tak dla kryterium 1 Uczelnia dokonała zalecanych po poprzedniej wizytacji prac dotyczących zmiany przyporządkowania kierunku filologia do dyscyplin naukowych, uporządkowania, skomasowania i sprecyzowania efektów uczenia się dla kierunku oraz powiązania ich z jasną i adekwatną koncepcją kształcenia. Działania te nie doprowadziły jednak do uzyskania klarownej koncepcji kształcenia, logicznego i odpowiadającego jej przyporządkowania kierunku do dyscyplin. Zmniejszone co do liczby i przeformułowane efekty uczenia się okazują się w ich obecnym kształcie niespecyficzne, zbyt ogólne lub niezrozumiałe. Koncepcja studiów nie znajduje potwierdzenia w efektach uczenia się i treściach programowych, które nie są z nią spójne. Uczelnia podjęła działania w zakresie zalecanego uporządkowania treści programowych, harmonogramu realizacji programu studiów, metod kształcenia oraz organizacji procesu nauczania i uczenia się, które to działania przyniosły oczekiwane efekty i pozwoliły zaproponować podniesienie oceny stopnia spełnienia kryterium 2 do oceny kryterium spełnione.

Uczelnia podjęła działania w zakresie zaplanowania i wdrożenia specyficznych dla kierunku kryteriów weryfikacji osiągania przez studentów efektów uczenia się, zaplanowania specyficznych narzędzi tej weryfikacji. Podjęte działania naprawcze tylko częściowo zostały wdrożone (brak specyficznych metod weryfikacji lub pominięcie weryfikacji niektórych efektów uczenia się w skali całego programu). Uczelnia przygotowała nowe zasady dyplomowania, niemniej przyporządkowując kierunek m.in. do dyscypliny literaturoznawstwo i nauki o kulturze i religii, pominęła te dyscypliny lub sformułowała nietrafne kryteria realizacji procesu dyplomowania w odniesieniu do nich.

Uczelnia podjęła działania w zakresie zapewnienia udziału grup interesariuszy w procesie tworzenia, korygowania i weryfikacji programu studiów. Niemniej użyte do tych działań narzędzia okazały się nietrafnie dobrane lub niefunkcjonalne, co skutkowało przygotowaniem koncepcji, efektów uczenia się, zasad dyplomowania, które nie są specyficzne, trafne i poprawnie sformułowane dla kierunku filologia.

5.1. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej

Szczegółowe kryterium oceny programowej	Ocena stopnia spełnienia kryterium w uchwale nr 457/2020 Prezydium PKA z dnia 16 lipca 2020 r. kryterium spełnione/ kryterium spełnione	Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium po przeprowadzeniu oceny realizacji zaleceń ¹ kryterium spełnione/ kryterium spełnione
---	---	---

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

	częściowo/ kryterium niespełnione	częściowo/ kryterium niespełnione
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	kryterium spełnione częściowo	kryterium niespełnione
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	kryterium spełnione częściowo	kryterium spełnione
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	kryterium spełnione częściowo	kryterium niespełnione
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	kryterium spełnione częściowo	kryterium niespełnione

Przewodniczący zespołu oceniającego

prof. dr hab. Igor Borkowski

6. Załączniki:

Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia

1. Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1669, z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 226).
4. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 września 2018 r. w sprawie kryteriów oceny programowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1787);
5. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. poz. 1861, z późn. zm.);
6. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 2218).
7. Statut Polskiej Komisji Akredytacyjnej przyjęty uchwałą nr 4/2018 Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 13 grudnia 2018 r. w sprawie statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej, z późn. zm.;
8. Uchwała Nr 67/2019 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie zasad przeprowadzania wizytacji przy dokonywaniu oceny programowej, z późn. zm.

Polska
Komisja
Akredytacyjna

www.pka.edu.pl